

יומו של חיל-האוויר

דברים אל מפקדי החיל

במלחמות ישראל הוטלה על חיל-האוויר משימה חיונית, שמשקלה מתגבר-והולך. מלהבת ה"פרימוסים" במלחמת הקוממיות — לשלהבת הסילונים במבצע-סיני — ולמוקד הכוח בהתנגשות עתידה. בשתי המלחמות שחלפו, הוטל על החיל להגיש פתרונות לתנאים חמורים למדי; ובמצב הבטחוני הנוכחי קיימים כבר התנאים החמורים המצפים לפתרון-אווירי. בעשר שנות קיום חיל-האוויר התבלטו תכונות אופייניות של החיל:

א. ארגון עתיר-שיקולים בימי שלום — לעומת הסתערויות רבת-סיכון בימי מלחמה. שוב, דומני, שבשום שטח משטחי חיינו לא ראינו כל כך הרבה אנשים צעירים, כבחיל-האוויר, אשר בימות שלום היו שקועים בנאמנות לפרטים, באדיקות לדוקטרינה, באימון משונן, בארגון קפדני, בעיכול כפול-גירה של הציוד החדש, בצמידות לשלמות האחזקה, בדייקנות טכנית ובבררנות אנושית, בחציה הדרגתית של שלבי-הדרך, שלב אחר שלב, ובהתאמה מחמירה של שילוב הכלים — עד שחיל-האוויר החל מצטייר בדמיונו כמקום שבו "משתולל הסדר", מקום של אנשים הבולעים אמנם מרחקים באויר, אך יודעים לצעוד במתינות על הקרקע. ברם, בשעת מבחן, במלחמה — כאילו התהפכה הקערה על פיה: האימון המשונן הפך לשגינות מבצעית. הארגון השקול הופיע כהסתערויות מסחררת. מערכת-האחזקה היתה לתזמורת שאינה פוסקת מקצבה המהיר. הציוד המורכב הסתבר ככלי-שרת יום-יומי אשר אין קל ממנו לשליטה. ההקפדה הטכנית התפרשה כאימפרוביזציה רבת-דמיון. הדוקטרינה הופיעה כאותה גברת כובשת-לבבות, המתאימה עצמה במהירות לתנאים חדשים. הצותות הבררנים הופיעו כלהקת לוחמים שיכורי-כוח, הדהורים אל העיקר — אל היעד — ללא-התחשבות במכשולים, תוך כדי השתחררות ממצות-אנשים-מלומדה.

וחיל-האוויר השקול, המדוד, המתון, המרוסן, המחשב דרכו כהלכה — הופיע במלחמה כחית-טרף אדירה, הדורסת כל התנגדות, גמישה באבריה וגוראה בנגיחתה, האצה אל מטרתה בכוח ראשוני: כוח נאמן לנצחון, ולו בלבד.

אנשי חיל-אוויר נראו פתאום כאותה יחידת צנחנים שצנחה להיפך: — מהקרקע לאויר. קונטרסט מופלא זה של צותות הקרקע והאוויר, של החייל בזירה והמפקד במטה — הוא הוא אשר העניק לחיל-האוויר שלנו את התכונה המשתמעת במושג השגרתי: איכות.

סתירה-למראית-עין זו — היא גם שגרמה כי המאמץ האדיר לא הביא להתפרקות החבילה, וחיל-האוויר פעל כצות הדוק אחד, אשר כל אחד ממשתתפיו, החל בטוראי וכלה במפקד החיל, תרם לאותה פרופורציה שהביאה לנצחון.

ב. תכנון נועז ואמצעי-ביצוע מסתפקים-במועט. כשה"הגנה" היתה תנועה — היה חיל-האוויר כבר בגדר פורמציה. כשהצבא נשען על ארגון יעיל וכוז-לחימה מעולה — כבר שילב חיל-האוויר לארגון המעולה ציוד חדש, ומהטכניקה הסבוכה הפיק כוח לחימה. וכל זאת נעשה כשמבחינת הכלים — צמודים היינו לקפריזה האחרונה של האמצאה הטכנית; ומבחינת האמצעים — לאשכול-הכספים של מדינה שאינה עשירה ביותר. שעה שמשוים את חיל-האוויר של ישראל לחילות-אוויר אחרים, מתבלט עוד יותר ייחוד ארגונו: ה"מרכז" — אמצעי הלחימה — מבריק בשכלולו; ה"מסביב" — מכשירי התמיכה — בולט בצניעותו.

חיל-האוויר היה גם החיל בעל התכנון מרחיק-הלכת ביותר. כשחילות אחרים קשרו את עתידם במאות אלפים, תבע חיל-האוויר מיליונים. כשחילות אחרים דיברו על מיליונים, תבע חיל-האוויר עשרות מיליונים. זו היתה תמונה בה חברי-יחד הדמיון והדכאון. הדמיון — כמבטא את צרכי העתיד; הדכאון — כמביע את אפשרויות ההווה. אולם המיוחד שבתכנון זה הריהו בכך, שהוא התבצע רובו-שכולו תוך שמירה על פרופורציה נדירה: נדיבות-לב כלפי העיקר — יצרות-עין כלפי המקובל. וכך היה לנו חיל-האוויר שמיצה מכוחו יותר מהתמצית שהושקעה בו. ג. ותכונה אופיינית שלישית של חיל-האוויר שלנו היא היוזמו לא רק מן כי אם גם חלוץ. ספק אם באיזה שהוא שטח אחר קיים כל-כך מעט ריבוי — וכל כך הרבה התקדמות. חיל-האוויר לא רק חייב להגן על "תקרת" המדינה, כי אם עליו גם לצקת אותה. שיא היכולת הטכנית, רמת המאמץ ההשכלתי, מישור המכלול הארגוני — כל אלה נקבעים במידה לא-מעטה על ידי חיל-האוויר, ומבחינה זו הריהו כאבן-השואבת של הרמה הממלכתית כולה, הקובעת את הנקודה הגבוהה ביותר.

מן המוסכמות הוא שאם תהא התנגשות נוספת, תהא זו התנגשות מהירת-קצב. הכוח שיהיה לו בהתנגשות זו, העדיפות בזמן, עלול להיות הכוח המנצח. ולזכות בנשימה ארוכה בתוך התנגשות קצרה אפשר רק בתנאי שניתן יהיה לפעול הרבה במעט זמן. כדי להבטיח את שליטתנו באויר בעתיד אנו זקוקים, איפוא, למהירות; וככל שחיל-האוויר שלנו יצליח להעניק לנו את פתרון המהירות, הבנוי על תכנון נאמן-לצרכים וביצוע מתאים-ליכולת, על הכנה קפדנית בימות-שלום והסתערות רבתי בימות-מבחן, על העדפת המתקדם על פני המתרבה — בטוחני שנוכל לפגוש סכנות עתידות בלב בוטח.

מתוך דברי שמעון פרס, מנהל-כללי של משרד הביטחון, בכינוס קציני חיל-האוויר ביום החיל